

Inhoudsopgave

1.....	Slachtofferregistratie	2
1.1 ..	Inleiding	2
1.2...	Aantal meldingen	2
1.3...	Verzoeken om opvang.....	3
1.4...	Aanmelders	3
1.5...	Politiergio's	5
1.6...	Achtergrondinformatie aangemelde slachtoffers	6
1.6.1	Nationaliteit en land van herkomst	6
1.6.2	Leeftijd en geslacht	7
1.6.3	Slachtoffers met kinderen.....	8
1.6.4	Gewerkte sectoren	8
1.6.5	Indicatoren van mensenhandel.....	9
1.6.6	Aangifte en B9	10

1. Slachtofferregistratie

1.1 Inleiding

Een belangrijke taak van CoMensha is het registreren van aanmeldingen van (mogelijke) slachtoffers van menshandel. CoMensha registreert feiten over de aard en omvang van de populatie slachtoffers in Nederland. Ze gebruikt deze voor het signaleren van knelpunten, tendensen en succesfactoren in de uitvoering van het mensenhandelbeleid.

1.2 Aantal aanmeldingen

In 2009 zijn 909 (mogelijke) slachtoffers van mensenhandel bij CoMensha aangemeld. Dit is een stijging van ongeveer 10% ten opzichte van 2008.

Jaartal	Aantal aanmeldingen
2009	909
2008	826
2007	716
2006	579
2005	424
2004	405
2003	257
2002	343
2001	284
2000	341
1999	287
1998	228

Aanmeldingen van slachtoffers van mensenhandel vallen uiteen in drie categorieën:

- Registratie
 - Aanmeldingen die geregistreerd worden om een beeld te krijgen van de aard en omvang van de groep slachtoffers, maar die geen hulp- of adviesaanvraag in zich hebben.
- Registratie en Opvang
 - Aanmeldingen van slachtoffers die een opvangplaats nodig hebben. CoMensha bemiddelt in het vinden van een plek en coördineert de begeleiding. Dit is inclusief de werkzaamheden ten behoeve van cliënten die in voorgaande jaren als nieuw zijn geregistreerd.
- Registratie, Informatie en Advies
 - Het registreren van vragen van hulpverleners, politie en particulieren over een aspect van de begeleiding of situatie van een slachtoffer. Het betreft hier vragen over cliënten die niet in de opvang verblijven, maar zelfstandig wonen. CoMensha doet voor deze cliënten vaak ook de zorgcoördinatie.

Voor de periode het jaar 2009 geeft dit het volgende beeld:

Categorie aanmeldingen				
	2009	2008	2007	2006
Registratie	593	533	454	283
Registratie en Opvang	201	175	133	229
Registratie, Informatie en Advies	115	118	129	67
Totaal	909	826	716	579

1.3 Verzoeken om opvang

Zoals hiervoor aangegeven, kreeg CoMensha in 2009 201 keer een verzoek om opvang te zoeken voor aangemelde slachtoffers van mensenhandel.

Ook dit jaar is er sprake van een structureel tekort aan geschikte opvangplekken. Dit is deels te wijten aan de gebrekkige doorstroommogelijkheden. Het is voor slachtoffers van mensenhandel die in het bezit zijn van een tijdelijke verblijfsvergunning moeilijk om voor begeleid- of zelfstandigwonen in aanmerking te komen. Hoewel deze groep volgens de officiële richtlijnen van het ministerie van VROM wel recht heeft op een huisvestigingsvergunning, is dit bij veel gemeentes en woningbouwcorporaties onbekend.

Verzoek om opvang 2009	
Geplaatst in opvang	166
Opvang niet meer nodig, cliënt heeft zelf onderdak gevonden	26
Client is vertrokken voordat opvang gevonden is	4
Nog geen plek gevonden	4
Client verblijft zolang bij vrienden	1
	201

Van de 166 geplaatste cliënten hebben er 16 tijdelijk op een noodbed verbleven omdat er geen geschikte plaats gevonden is.

Naast verzoeken om opvang heeft CoMensha een zogenaamde doorplaatstlijst. Op deze lijst staan cliënten die al in de opvang verblijven, maar die daar niet goed zitten en wegmoeten. Op deze lijst staan op het moment van schrijven van deze brief 15 cliënten, plus 14 cliënten die in de tijdelijke opvang zitten en doorgeplaatst moeten worden.

De tijd die de helpdesk bezig is met het zoeken naar een geschikte opvangplek en het (door)plaatsen is niet uit het automatische systeem te halen. Een aantal dossiers is handmatig doorgelopen. Gebleken is dat de zoektocht varieert van een aantal uur tot een aantal dagen.

1.4 Aanmelders

CoMensha registreert de organisaties die slachtoffers van mensenhandel melden. De politie en de Koninklijke Marechaussee hebben een meldplicht voor niet-Nederlandse slachtoffers, vastgelegd in het hoofdstuk B9 van de Vreemdelingencirculaire 2000. Ook in de aanwijzing mensenhandel van het OM staat de meldplicht voor (mogelijke)

slachtoffers van mensenhandel opgenomen. Andere organisaties hebben deze meldplicht niet. CoMensha is voorstander van een breder meldplicht voor alle instanties die met (mogelijke) slachtoffers van mensenhandel in aanraking komen. Ook is het van belang dat bij het melden gebruik wordt gemaakt van een minimale gegevensset.

Aanmelders			
	2009	2008	2007
Advocatuur	12	42	18
Vluchtelingenwerk/asiel	4	9	6
Cliënt zelf	2	2	3
Hulpverleningsinstelling	1	2	9
IND	-	4	5
Maatschappelijke dienstverlening	7	13	9
Maatschappelijke opvang / Vrouwenopvang	7	22	20
Marechaussee	32	15	23
Netwerk mensenhandel	160	136	144
Jeugdhulpverlening	11	72	81
Overige organisaties	58	22	24
Particulier	18	10	15
Politie	573	493	385
SIOD	48	-	-
Totaal	933	842	742

Meerdere organisaties kunnen eenzelfde cliënt aanmelden. Hierdoor is het totale aantal aanmelders hoger dan het totale aantal cliënten. De politie meldt zoals altijd de meeste slachtoffers van mensenhandel aan. Goede tweede zijn de netwerken, CoMensha heeft daar ook op ingezet dit jaar.

Nieuw in 2009 is de samenwerking met de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD). Begin 2009 heeft CoMensha werkafspraken met de SIOD gemaakt over het melden van (mogelijke) slachtoffers van mensenhandel. CoMensha is zeer tevreden over de meldingen van de SIOD. Afgesproken is dat de SIOD blijft melden bij CoMensha. Het hoge aantal meldingen van de SIOD tot op heden heeft, met name, te maken met de uitbuiting op een aspergekwekerij in Someren en bij een zaak in Den Haag waar Indonesiërs werden uitgebuit in de voedingsindustrie.

1.5 Politieregio's

CoMensha registreert ook de politieregio's waar een slachtoffer is aangetroffen. Dit wil niet zeggen dat alle meldingen binnen de regio ook door de politie zijn gedaan.

Politieregio	Man	Onbekend	Vrouw	Totaal	Minderjarig	Meerderjarig
Amsterdam-Amstelland	18	-	111	129	7	122
Brabant Noord	1	-	20	21	7	14
Brabant Zuid Oost	32	-	42	74	3	71
Buitenland	2	-	2	4	1	3
Drenthe	13	-	6	19	3	16
Flevoland	-	-	2	2	-	2
Friesland	10	-	37	47	5	42
Gelderland Midden	3	-	29	32	5	27
Gelderland Zuid	-	-	6	6	-	6
Gooi- en Vechtstreek	-	-	3	3	1	2
Groningen	4	-	101	105	18	87
Haaglanden	27	-	146	173	16	157
Hollands Midden	-	-	5	5	-	5
IJsselland	-	-	12	12	-	12
Kennermerland	-	-	9	9	2	7
Limburg Noord	-	-	5	5	1	4
Limburg Zuid	1	-	16	17	4	13
Midden en West Brabant	-	-	12	12	4	8
Noord en Oost Gelderland	-	-	8	8	1	7
Noord-Holland Noord	-	-	12	12	1	11
Rotterdam Rijnmond	12	1	113	126	33	93
Schiphol	3	-	30	33	3	30
Twente	2	-	8	10	1	9
Utrecht	7	-	25	32	2	30
Zaanstreek-Waterland	1	-	4	5	-	5
Zeeland	1	-	2	3	-	3
Zuid Holland Zuid	1	-	4	5	-	5
Totaal	138	1	770	909	118	791

Er zijn grote verschillen in aanmeldingen uit de diverse regio's. Dat wil niet persé zeggen dat er in regio's waaruit weinig aanmeldingen worden gedaan, ook weinig mensenhandel plaatsvindt.

1.6 Achtergrondinformatie aangemelde slachtoffers

1.6.1 Nationaliteit en land van herkomst

Landen top 10 nationaliteit							
2009			2008			2007	
1. Nederland	240		1. Nederland	320		1. Nederland	260
2. Nigeria	101		2. China	78		2. Nigeria	102
3. Roemenië	89		3. Nigeria	64		3. Bulgarije	50
4. Hongarije	47		4. Hongarije	45		4. China	37
5. Bulgarije	39		5. Siërra Leone	44		5. Siërra Leone	29
6. China	37		6. Bulgarije	32		6. Roemenië	28
7. Guinee	35		7. Guinee	20		7. Guinee	15
7. Siërra Leone	35						
8. Ghana	23		8. Roemenië	19		8. Polen	14
9. Polen	19		9. Brazilië	13		9. Hongarije	12
			9. India	13			
10. Indonesië	17		10. Thailand	12		10. Marokko	12

Ook in 2009 zijn de slachtoffers met een niet-Nederlandse nationaliteit in de meerderheid. Het aantal aangemelde Nederlandse slachtoffers is gedaald ten opzichte van 2008. Dit wil niet zeggen dat er ook minder Nederlandse slachtoffers zijn. CoMensha vermoedt dat lang niet alle Nederlandse slachtoffers bij haar worden gemeld. Nederlandse slachtoffers die geronseld zijn met loverboy technieken komen niet altijd bij de politie terecht. Een totaaloverzicht ontbreekt.

Het aantal Nigeriaanse slachtoffers is na een daling in 2008 in 2009 weer fors gegroeid. Guinee staat voor het derde jaar op de zevende plaats, maar het absolute aantal is wel behoorlijk toegenomen, van 15 in 2007 naar 35 in 2009.

Sinds enkele jaren worden bij CoMensha mannelijke slachtoffers van mensenhandel aangemeld. Om zicht te krijgen op de landen van herkomst en om eventuele trends te signaleren, maakt CoMensha apart melding van het aantal (mogelijke) mannelijke slachtoffers van mensenhandel.

Landen top tien mannen					
2009		2008		2007	
Roemenië	44	China	12	Nigeria	13
China	11	India	8	Roemenië	8
Ghana	10	Nigeria	7	China	5
Indonesië	10	Siërra Leone	6	Nederland	5
Nigeria	6	Nederland	3	India	3
Nederland	6	Egypte	2	Oekraïne	2
India	5	Canada	1	Chili	2
Portugal	4	Chili	1	Bulgarije	1
Sierra Leone	4	Kameroen	1	Armenië	1
Guinee	3	Marokko	1	Rusland	1
Hongarije	3	Roemenië	1	Guinee	1
Pakistan	3	Soedan	1	Hongarije	1
		Suriname	1	Kroatië	1
		Vietnam	1	Rwanda	1
				Siërra Leone	1
				Sri Lanka	1
				Togo	1
				Oeganda	1

Het aantal mannen is in 2009 verdriedubbeld ten opzichte van 2008. Voor een deel is dat te verklaren door het grote aantal mannen dat in de aspergekwekerij te Someren werkzaam was. Deze mannen kwamen voornamelijk uit Roemenië.

1.6.2 Leeftijd en geslacht

De leeftijdsgroepen zijn als volgt opgebouwd.

Leeftijd en geslacht						
Leeftijdsgroep	2009		2008		2007	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
10 t/m 14	1	17	0	4	7	22
15 t/m 17	6	94	3	96	9	160
18 t/m 23	29	323	16	353	18	268
24 t/m 30	49	199	10	196	8	132
31 t/m 40	30	95	10	104	5	65
40 – en ouder	23	42	7	26	2	17
Onbekend*		1	0	1		3
Totaal	138	770	46	778	49	667

* Van één aangemeld slachtoffer is niet bekend of het een man of een vrouw betreft.

CoMensha maakt apart melding van leeftijd en geslacht om inzicht te krijgen in wat de meest kwetsbare groep is. Net als in voorgaande jaren is dit de leeftijdscategorie 18 t/m 23 jaar.

1.6.3 Slachtoffers met kinderen

CoMensha maakt apart melding van slachtoffers met kinderen. Als een kind van een slachtoffer mensenhandel bij het slachtoffer in Nederland verblijft, dient daar rekening mee gehouden te worden in de opvang. Speciale voorzieningen zoals kinderopvang en begeleiding zijn dan noodzakelijk. Het plaatsen van een slachtoffer met een kind is moeilijk en kost veel tijd.

Verblijfplaats kinderen			
	2009	2008	2007
Bij cliënt in NL	82	39	33
Ergens anders in NL	9	8	11
In land van herkomst	68	40	29
Niet in Nederland en land van herkomst	10		
Onbekend	15	10	6
Totaal	184	97	79

In 2009 hebben 141 cliënten één of meer kinderen, van die 141 hadden er 62 cliënten een opvangplek nodig. Gezamenlijk hadden zij 82 kinderen. Ten opzichte van vorige jaren is het aantal kinderen dat bij de cliënt verblijft meer dan verdubbeld. Dat heeft consequenties bij het zoeken naar een opvangplek. Niet alle plekken zijn geschikt voor moeders (of vaders) met kinderen.

1.6.4 Gewerkte sectoren

Meest voorkomende gewerkte sectoren			
Sector	2009	2008	2007
Prostitutie (bordeel, club, straatprostitutie, escort etc)	427	480	374
(Nog) niet gewerkt	91	58	
Land en tuinbouw	56		
Anders	48	29	
Massage salon	2	14	
Horeca	6	7	9
Huishoudelijke arbeid	16	6	13
Bouw	14		
Voedingsindustrie	13		
Drugshandel	8	5	
Schoonmaakwerk	1	3	

De meeste slachtoffers zijn uitgebuit in de prostitutie. Dit komt overeen met voorgaande jaren. De signalering van mensenhandel in overige sectoren komt langzaam op gang.

Voor mannen in 2009 geeft dit het volgende beeld:

Gewerkte sectoren mannen	
Prostitutie	32
Land- tuinbouw	31
Anders	24
Onbekend	19
Bouw	14
Voedingsindustrie	9
(nog) niet gewerkt	7
Horeca	6
Huishoudelijke arbeid	4
drugshandel	3
Totaal	149

Het totaal aantal sectoren is hoger dan het totaal aantal aangemelde mannen, sommige mannen hebben in meer dan één sector gewerkt. De meeste mannen werden buiten de seksindustrie uitgebuit. Toch is het aantal mannen dat in de prostitutie is uitgebuit hoger dan verwacht.

1.6.5 Indicatoren van mensenhandel

Meest gemelde indicatoren 2009	
Onvrijwillig tewerkgesteld in de prostitutie	187
Niet zelf de reis, visa, etc. hebben geregeld	176
Cliënt heeft geen beschikking over eigen identiteitspapieren	170
Illegaal verblijvend/werkend in Nederland	149
Aantasting van de lichamelijke integriteit van de betrokkene	129
Ontbreken van eigen woonruimte in Nederland	129
Loverboymethode	119
Overnachten op de werkplek	90
Onder dwang (bepaalde) seksuele handelingen moeten verrichten.	88
Cliënt ontvangt een ongebruikelijk laag loon in vergelijking met de markt	82
Cliënt maakt uitzonderlijk lange werkdagen of werkweken	78
Afkomstig uit een bronland.	62

Om te weten welke indicatoren een rol spelen bij een individueel slachtoffer van mensenhandel, registreert CoMensha de belangrijkste indicatoren. Deze indicatoren spelen een rol bij de identificatie van het slachtoffers. Eén of meerdere gecombineerde indicatoren gelden als geringste aanwijzing dat er sprake is van een mogelijk slachtoffer van mensenhandel.

De meest voorkomende indicatoren zijn opgenomen op het aanmeldformulier. CoMensha registreert de indicatoren zoals die door de aanmelder worden aangegeven. Hierbij moet worden aangetekend dat de aanmelder meestal niet meer dan 4 of 5 signalen op het aanmeldformulier vermeldt, op veel slachtoffers zijn echter veel meer signalen van toepassing. Het voert te ver voor de aanmelder om die allemaal op het aanmeldformulier te vermelden. Dat heeft voor het aanmelden geen toegevoegde waarde.

1.6.6 Aangifte en B9

Onderstaande tabel laat zien dat ongeveer 33,5 % van de slachtoffers aangifte deed.

Slachtoffers en aangifte			
	2009	2008	2007
Ja	306	232	211
Nee	307	149	176
Onbekend	255	429	302
Bedenktijd loopt nog	41	16	27
Totaal	909	826	716

Slachtoffers van mensenhandel werken vaak niet mee aan het strafrechterlijk onderzoek omdat o.a. hun veiligheid (en die van hun familie) tijdens en na het proces onvoldoende door de Nederlandse staat gegarandeerd wordt. Gedurende het proces hebben zij recht op een verblijfsvergunning daarna alleen als het proces drie jaar geduurd heeft, er een veroordeling plaats gevonden heeft of er humanitaire redenen zijn.

De B9-procedure (zie onderstaande tabel) is alleen toegankelijk voor niet-Nederlandse slachtoffers van mensenhandel. De B9-procedure bestaat uit een bedenktijd/reflectieperiode van drie maanden waarbinnen het slachtoffer de gelegenheid wordt geboden om aangifte te doen of medewerking te verlenen aan het strafrechtelijk- en opsporingsonderzoek naar de daders. Indien medewerking wordt verleend of aangifte wordt gedaan, wordt een tijdelijke verblijfsvergunning afgegeven.

CoMensha is verheugd te merken dat het aantal cliënten waarvan onbekend is of er aangifte is gedaan terugloopt. Waarschijnlijk is daar de toename van het aantal cliënten dat geen aangifte heeft gedaan door te verklaren. Het aantal cliënten dat wel aangifte heeft gedaan is toegenomen. Van 41 cliënten liep op 31 december 2009 de bedenktijd nog. Zij maken in 2010 de keuze om wel of geen aangifte te doen.

Van belang is op te merken dat hier gaat om cliënten die in 2009 zijn aangemeld, cliënten die in 2008 zijn aangemeld en die in 2009 aangifte hebben gedaan komen in deze tabel niet terug. Van cliënten die in de laatste drie maanden van 2009 aangemeld zijn, loopt voor een aantal de bedenktijd nog. Mogelijk doen zij in 2010 aangifte.

Uit de onderstaande tabel blijkt dat aan 361 (mogelijke) slachtoffers van mensenhandel de bedenktijd is aangeboden en dat in 199 gevallen een tijdelijke verblijfsvergunning is aangevraagd.

B9 procedure categorie			
	2009	2008	2007
B9 aangevraagd na aangifte	199	146	135
Bedenktijd aangeboden	361	199	133
Aangifte door slachtoffer	293	223	199
Aangifte door getuige	3	5	1
Onbekend of aangifte door slachtoffer of getuige is gedaan	10		

Het aantal afgegeven B9-vergunningen geldt alleen voor de niet-Nederlandse slachtoffers. Het wel of niet krijgen van een B9-vergunning hangt nog steeds af van de bereidheid van een slachtoffer van mensenhandel om aangifte te doen of medewerking te verlenen aan een strafrechtelijk onderzoek.

Het is nog steeds zo dat veel cliënten besluiten geen aangifte te doen, aan 361 cliënten is de bedenktijd aangeboden en van hen hebben er 204 besloten na de bedenktijd aangifte te doen.